

Eindrapportage

Boerenlandgidsen

Haalbaarheidsonderzoek

VANL Wijk en Wouden
VAN Ade

Inhoudsopgave

Inleiding	Pagina 3
Doelstelling	Pagina 4
Projectuitvoering en uitgevoerde werkzaamheden	Pagina 5
Resultaten	Pagina 6
Coördinatie	Pagina 11
Start- en eindpunt	Pagina 12
Onderweg	Pagina 13
Molen	Pagina 14
Mogelijkheden voor catering	Pagina 15
Mogelijkheden voor vervoer	Pagina 16
Analyse van de kosten	Pagina 20
Kansen en knelpunten	Pagina 21
Aanbevelingen	Pagina 24
Dankwoord	Pagina 25
Bijlage Uitgewerkte vragenlijst bijeenkomst 4 maart	Pagina 26

Inleiding

De vereniging van agrarisch natuur- en landschapsbeheer Wijk en Wouden wil Boerenlandgidsen op gaan zetten. Vanwege samenwerking met andere agrarische natuurverenigingen in de omgeving van Leiden (samengevoegd in de vereniging De Groene Klaver), heeft de vereniging VAN Ade zich ook aangesloten bij Boerenlandgidsen. Deze rapportage beschrijft de werkzaamheden die zijn uitgevoerd voor fase 1 van het projectvoorstel voor Boerenlandgidsen. Fase 1 is het haalbaarheidsonderzoek, waarbij gekeken wordt naar de vraag en het aanbod. Ook wordt er gekeken welk prijskaartje er hangt aan dag mee met een Boerenlandgids en welke mogelijkheden er zijn om de dag tot een succes te maken. De werkzaamheden zijn uitgevoerd tussen januari 2010 en juni 2010. Naar aanleiding van deze rapportage beslist de stuurgroep of Boerenlandgidsen daadwerkelijk opgezet gaat worden. Conclusies worden niet getrokken in deze rapportage; het is aan de stuurgroep om deze conclusies te trekken.

Wat zijn Boerenlandgidsen?

Het idee van de boerenlandgids houdt in dat een streekkenner een dag of een dagdeel optreedt als gastheer voor recreanten, die kennis willen maken met de streek. De streekkenner – de 'boerenlandgids' – neemt de recreanten mee op 'ontdekkingsreis' door het gebied, en combineert zo educatie met ontspanning.

Onderweg worden één of meer boerderijen bezocht. Deze 'bezoekboerderijen' zijn aangesloten bij het boerenlandgids-systeem. De gids heeft van tevoren met de boer besproken dat hij komt, en hem is bekend waar hij wel en niet kan komen op het erf. Desgewenst is de boer ook zelf aanwezig om de gasten welkom te heten, maar niet noodzakelijk.

Er zijn verschillende mogelijkheden, afhankelijk van de wensen van de recreanten en de mogelijkheden van de boerderij. Een stevige boerenlunch is mogelijk, of een kop koffie met een plak cake, of alleen even een bezoekje aan de kaasopslagruimte, net wat afgesproken is. Ook de wijze van vervoer is optioneel. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden, zoals lopend, per fiets of per boot.

De bedoeling is, dat er maatwerk mogelijk is. Naast een aantal standaardarrangementen is het mogelijk, dat de gasten zelf het programma samenstellen uit verschillende mogelijkheden, die geboden worden. De verschillende mogelijkheden worden in deze rapportage beschreven.

Doelstelling

Het doel van deze studie is onderzoeken of het nieuwe streekproduct Boerenlandgidsen haalbaar is. Hierbij wordt in beeld gebracht of er vraag en aanbod is, of er een reëel prijskaartje aan te hangen is en welke mogelijkheden er zijn, bijvoorbeeld op het gebied van catering en vervoer. Naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek beslist de stuurgroep of Boerenlandgidsen daadwerkelijk opgezet gaat worden of niet.

Afb. 1: met een Boerenlandgids het agrarisch gebied in: haalbaar of niet?

Projectuitvoering en uitgevoerde werkzaamheden

Het haalbaarheidsonderzoek is grotendeels uitgevoerd door Esther Graaskamp van Veelzijdig Boerenland, het samenwerkingsverband van agrarische natuurverenigingen, waarbij de betreffende verenigingen aangesloten zijn. Zij is hierbij ondersteund door Sjaak Jansen en Theo van Leeuwen van VANL Wijk en Wouden. Daarnaast is de vraagkant veelal onderzocht door Colin Guiking in het kader van zijn stage bij het Gebiedsplatform Wijk en Wouden.

Het projectvoorstel beschrijft de volgende werkzaamheden voor de haalbaarheidsfase:

- Oriënterende gesprekken met deskundigen en marktkenner, o.a. Holland Promotie (voorheen VVV).
- Een bijeenkomst met (potentiële) deelnemende agrariërs en gidsen. Deze worden geworven via het bekende netwerk (persoonlijke benadering), een mailing naar de leden, en voor de gidsen een advertentie in de lokale pers. Gestreefd wordt naar een bijeenkomst met ca. 12 potentiële deelnemende agrariërs, en ca. 6 potentiële gidsen. Tijdens de bijeenkomst worden bereidheid en kansen gepeild.
- Marktonderzoek: uit te besteden aan een daarin gespecialiseerd bureau. Doel is niet alleen in kaart te brengen hoe groot de behoefte is aan het product, maar ook bij welke doelgroep en waarom.
- Inventariserende gesprekken met leveranciers van streekproducten, fietsverhuurbedrijven en horeca-ondernemers over mogelijke samenwerking.
- Bestudering van vergelijkbare initiatieven elders, waar mogelijk gesprekken voor adviezen over de juiste aanpak. Ook met de plaatselijke VVV / het Recreatieschap.
- Kosten-batenanalyse, met daarbij de berekening van een realistisch tarief (voor de bezoeker).
- Claimen van de site www.boerenlandgids.nl.

De informatie uit de bijeenkomsten, gesprekken en het marktonderzoek worden beoordeeld door de stuurgroep en deze besluit of en hoe de ontwikkeling van de 'boerenlandgidsen' wordt voortgezet.

Op een aantal punten is afgeweken van de activiteiten uit het projectvoorstel. Het marktonderzoek is niet uitbesteed aan een marktonderzoekbureau, maar dit is gestart door Esther Graaskamp en vervolgens verder uitgevoerd door Colin Guiking. Een kosten-batenanalyse is niet uitgevoerd als dusdanig, omdat de kosten-batenanalyse veelal verschillende alternatieven met elkaar vergelijkt en het belang voor de maatschappij beschrijft. In dit geval zijn er geen verschillende alternatieven. De "baten" (het belang voor de maatschappij) zijn in feite beschreven in de rest van de rapportage. Dit betekent dat voor de kosten-batenanalyse alleen een kostenanalyse is gemaakt voor verschillende arrangementen. Dit geeft onder andere tarieven voor de gidsen en boeren en een kostenplaatje voor de gasten.

Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft per activiteit uit de haalbaarheidsfase de belangrijkste resultaten. Hierbij gaat het vooral om directe antwoorden op de vraag of Boerenlandgidsen haalbaar is, maar ook om adviezen en tips die tijdens gesprekken naar voren zijn gekomen.

Oriënterende gesprekken met deskundigen en marktkenners, o.a. Holland Promotie (voorheen VVV).

In de afgelopen maanden zijn diverse gesprekken geweest met marktkenners en andere betrokkenen. Hieronder staan de belangrijkste uitkomsten beschreven van deze gesprekken.

- Hannie Korthof van het Gebiedsplatform Wijk en Wouden heeft een goed beeld van de omgeving en de wensen van de markt. Het gebiedsplatform heeft veel contacten vanuit de markt. Zij willen een rol spelen bij de vraagkant, om op die manier een beeld te krijgen van de wensen van de potentiële klant. Colin Guiking, stagiaire van het Gebiedsplatform, gaat onderzoek doen naar de vraagkant van dit project.
- De VVV in Leiden, waar met een medewerker gesproken is, vindt het een interessant en kansrijk project. Het project staat of valt met het bereiken van de doelgroep. De medewerker van de VVV denkt, dat we ons vooral moeten richten op familieuitjes en bedrijfsuitjes. Dagjesmensen doen vaak dingen op de bonnefooi, daarvoor is dit concept niet geschikt. Het is moeilijk te zeggen waar de vraag ligt, omdat alles snel gaat. Wat het ene moment de vraag is, kan het volgende moment alweer verouderd zijn. Ook is het moeilijk te zeggen hoeveel geld mensen neer willen leggen voor een dergelijke activiteit. Het is belangrijk om afspraken goed vast te leggen, zodat daar achteraf geen problemen van komen. VVV Leiden heeft sinds kort beleid, dat gericht is op de stad Leiden. Ze kunnen daarom waarschijnlijk geen rol spelen bij de promotie.
- Liselotte Gips van Gemeente Zoeterwoude gaf aan, dat de bereikbaarheid van het startpunt belangrijk is. Er moeten voldoende parkeerplaatsen zijn en het moet goed te bereiken zijn, niet over allemaal smalle weggetjes, waardoor je gevaarlijke situaties creëert. Mogelijk kan het "recreatief transferium", waar Zoeterwoude mee bezig is, in de toekomst gebruikt worden als startpunt. Eind van dit jaar wordt duidelijk of dit transferium er wel of niet gaat komen. Ook Stompwijk en Leiderdorp zijn met een recreatief transferium bezig. Voorlopig is het transferium er niet, dus voor de kortere termijn is dit geen optie als startpunt.
- Prokwadraat (gesprek met Bart In 't Veld) houdt zich vooral bezig met het vermarkten van producten en diensten. Zij kunnen en willen graag een rol spelen bij het vermarkten van Boerenlandgidsen. Ze beheren onder andere de website groepswijzer.nl, voor groepsarrangementen. Bart denkt dat het product een succes kan worden, maar dan moet er wel voldoende en blijvende aandacht geschonken worden aan de marketing. Ook moet er steeds een vernieuwend element blijven, zodat je mensen blijft aantrekken. De vraag verandert voortdurend. Het is vooral belangrijk hoe je het in de markt zet en niet eens zozeer wat het is. Ook moet je zien dat je een goede naam krijgt. Vertrek vanuit Leiden is een optie, die je open moet houden, zeker wanneer het vervoer per boot gaat. Het bedrag dat mensen willen betalen voor een groepsarrangement verschilt. Bij groepen van ongeveer 20 man betalen mensen voor een dagdeel met koffie en lunch ongeveer 20-25 euro per persoon. Voor een dag gaat het om 25-50 euro. Het kan ook veel meer zijn, vooral wanneer het exclusief is. In dat geval kan het wel oplopen tot 100 euro per persoon. Dit kan voor de directie van een bedrijf zijn, maar ook voor familieuitjes wordt soms veel geld uitgegeven. Vormen van vervoer zijn belangrijk om over na te denken. Fiets ligt voor de hand, maar mensen willen en kunnen niet altijd fietsen. Het arrangement krijgt veel waarde als je een activiteit toevoegt, zoals helpen met melken.
- Het Gilde Leiden organiseert stadswandelingen met daarbij rondleidingen in musea. Het concept lijkt redelijk overeen te komen, alleen gaat het niet om het platteland maar om de stad. Er is een gesprek geweest met het Gilde met Caroline Eyckenschild en Greet Menijn. Het Gilde is een stichting met uitsluitend vrijwilligers (bestuur en gidsen). Er zijn reguliere wandelingen (iedere dag) en er zijn wandelingen op afspraak

met groepen vanaf vijf personen. Groepen bestaan over het algemeen uit niet meer dan vijftien personen, tenzij er niet meer gidsen beschikbaar zijn. Wanneer een groep groter is dan vijftien, gaan er meerdere gidsen mee. Greet coördineert welke gids waar, wanneer en hoe laat wordt verwacht en ze maakt afspraken voor de wandelingen op afspraak. Bij wandelingen op afspraak bekijkt ze waar de groep vandaan komt, waar hun interesses liggen en zoekt daar een gids bij. De bedoeling is, dat alle gidsen ongeveer even vaak aan bod komen. Het is belangrijk, dat je altijd bereikbaar bent, zowel voor de deelnemers als voor de gasten. Potentiële gidsen krijgen eerst een sollicitatiegesprek met een commissie. Hierbij is het noodzakelijk, dat de gids vaak tijd heeft en minimaal één vreemde taal spreekt. Wanneer een gids door het gesprek heen komt, krijgt hij een opleidingsperiode. Dit is vooral heel veel lezen en vaak meegaan met andere groepen. Ook krijgt hij een mentor, die hem begeleidt en ervoor zorgt dat hij bij veel verschillende gidsen gaat kijken. Bepaalde musea en restaurants/ cafés gaan ze vaak heen en hebben ze veel contact mee. Musea en rederijen bellen regelmatig dat ze een gids nodig hebben. Ze hebben geen afspraken met deze partijen. Het enige dat het gilde vastgelegd heeft zijn statuten en een huishoudelijk reglement, gericht op de gidsen. Voor promotie hebben ze folders (30.000 per jaar), website en laten ze overal hun gezicht zien. Ze hebben een groot netwerk en goede naamsbekendheid. Overal waar ze voor uitgenodigd worden gaan ze naar toe, om naamsbekendheid te houden. De gidsen hebben allemaal een badge en een rode jas van het gilde, daarmee zorgen ze voor herkenbaarheid.

Overige belangrijke tips van verschillende personen:

- Zorg ervoor dat je alles goed geregeld hebt, vooral de juridische kant van het geheel. Dit is belangrijk om niet achteraf in de problemen te komen, bijvoorbeeld wanneer er een ongeluk gebeurt of wanneer er een dierziekte uitbreekt op de boerderijen. Waar ligt de verantwoordelijkheid/ aansprakelijkheid, hoe ben je verzekerd, aan welke regels zit je vast, enzovoort?
- Wanneer je samenwerkt met andere partijen, verzeker jezelf er dan van, dat deze partijen volgens de richtlijnen van de betreffende sector werken.
- Laat de gasten aanbetalen. Je gaat een wederzijdse verplichting aan, die versterkt wordt door de aanbetaling.
- Maak duidelijke afspraken met de gidsen en de boeren, zodat iedereen weet waar hij/zij aan toe is.
- Een goed en gedegen promotieplan is essentieel voor het slagen van het product.

Een bijeenkomst met (potentiële) deelnemende agrariërs en gidsen. Deze worden geworven via het bekende netwerk (persoonlijke benadering), een mailing naar de leden, en voor de gidsen een advertentie in de lokale pers. Gestreefd wordt naar een bijeenkomst met ca. 12 potentiële deelnemende agrariërs, en ca. 6 potentiële gidsen. Tijdens de bijeenkomst worden bereidheid en kansen gepeild.

Op 4 maart was de bijeenkomst met potentieel deelnemende agrariërs en gidsen. De uitnodigingen zijn verspreid onder de leden van de verenigingen. Daarnaast is reclame gemaakt tijdens de jaarvergadering en tijdens activiteiten van de agrarische natuurverenigingen. Verder zijn de uitnodigingen verspreid bij de weidevogelkringen en gidsen van IVN.

De bijeenkomst werd gehouden bij Jeu de Boer in Hazerswoude. Er waren bijna 30 deelnemers. Allereerst vertelde Esther over het project: wat houdt het in, wat gaan we doen om het project op te zetten, wat is de planning en waarom zou je meedoen? Vervolgens vertelde Marcel van Beek van Jeu de Boer over zijn ervaringen. Tot slot werd de deelnemers gevraagd een vragenlijst in te vullen.

De deelnemers waren allemaal erg enthousiast, ook na de bijeenkomst en wilden graag meedoen. Er kwamen veel vragen en goede tips vanuit de zaal en de vragenlijst werd fanatiek ingevuld.

Enkele punten die naar voren kwamen:

-neem de gasten serieus en laat ze de echte kant van de boerderij zien, niet een gemaakte kant.

- betrek ook de molens in de polders in het verhaal.
- boerenlandwinkels zouden een goed startpunt zijn.
- IVN geeft cursussen, die gidsen zouden kunnen volgen.
- dagen, zoals de polderdag en de stampotwandeling zijn altijd goed bezocht, dus er is vraag naar dergelijke activiteiten.
- slecht weer is over het algemeen geen belemmering voor gasten.
- Jeu de Boer ziet voor zichzelf een rol weggelegd in het coördineren van het geheel. Zij zijn de hele dag bereikbaar.
- één van de potentiële gidsen werkt bij de ANWB en zou er mogelijk voor kunnen zorgen dat er een artikel geplaatst wordt in bijvoorbeeld de Kampioen.

Uit de vragenlijst kwam nuttige informatie naar voren. Tot nu toe zijn er zeven personen, die mee willen doen als boer en als gids. Er zijn elf personen, die mee willen doen als gids en er zijn vier personen die mee willen doen als boer. Deze groep vormt een goed uitgangspunt voor het project. De uitgewerkte vragenlijst vindt u in bijlage 1.

Marktonderzoek: uit te besteden aan een daarin gespecialiseerd bureau. Doel is niet alleen in kaart te brengen hoe groot de behoefte is aan het product, maar ook bij welke doelgroep en waarom.

Na gesprekken met diverse personen is besloten om geen marktonderzoeksbureau in te schakelen. Dit kost veel geld en je haalt er relatief weinig uit. Zeker met de continu sterk veranderende markt is onderzoek naar de vraag ingewikkeld. Om toch meer zicht te krijgen op de vraagkant van Boerenlandgidsen, gaat de Colin Guiking, stagiaire bij het gebiedsplatform Wijk en Wouden, dit onderdeel op zich nemen. Hij richt zich hierbij enerzijds op de literatuur: wat is er allemaal al bekend. Anderzijds gaat hij een onderzoek uitvoeren met behulp van een vragenlijst.

Deze vragenlijst is in eerste instantie opgesteld door Esther Graaskamp en Hannie Korthof. De vragenlijst vormt de basis voor het onderzoek van de stagiaire. Hij richt zich hierbij op verschillende doelgroepen: familieuitjes, bedrijfsuitjes en (buitenlandse) toeristen. Bij toeristen wordt onderscheid gemaakt tussen "echte" toeristen en mensen op zakenreis. Het onderzoek naar de vraag van de toeristen vindt voornamelijk plaats met behulp van horeca, die veelvuldig te maken hebben met toeristen. De resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd in een apart rapport.

Inventariserende gesprekken met leveranciers van streekproducten, fietsverhuurbedrijven en horeca-ondernemers over mogelijke samenwerking.

Voor dit onderdeel zijn allereerst de mogelijkheden onderzocht voor catering en vervoer. Vervolgens zijn, waar nodig, gesprekken geweest met aanbieders. De uitwerking vindt u in de hoofdstukken "Mogelijkheden voor catering" en "Mogelijkheden voor vervoer".

Bestudering van vergelijkbare initiatieven elders, waar mogelijk gesprekken voor adviezen over de juiste aanpak. Ook met de plaatselijke VVV / het Recreatieschap.

Er zijn maar weinig soortgelijke projecten. Er zijn wel verschillende excursies die er op lijken, maar dan wordt het steeds vanuit het aanbod bekeken, niet vanuit de vraag: op die datum is er een excursie en je kunt je ervoor inschrijven. Vaak gaan mensen dan met een grote groep (veelal onbekenden) langs boerderijen. Boerenlandgidsen gaat juist uit van de vraag: kunnen jullie een gids en een route en dergelijke verzorgen? Daarnaast gaat Boerenlandgidsen uit van een uitje met een groep mensen, die elkaar kennen. Ook zijn er verschillende boerderijen die rondleidingen op hun eigen bedrijf verzorgen, maar niet in het gebied. Boerenlandgidsen combineert rondleidingen op de boerderij met een bezoek aan het omringende gebied. Hieronder enkele soortgelijke initiatieven en enkele initiatieven in het werkgebied van de verenigingen, die het project zouden kunnen versterken.

-Jeu de Boer in Hazerswoude. Jeu de Boer ligt in het werkgebied van Wijk en Wouden. Jeu de Boer is niet echt een boerderij; het is vooral gericht op activiteiten, die op het platteland zijn. Zij bieden verschillende activiteiten aan, bijvoorbeeld het arrangement

"De boer op". Dit lijkt het meest op Boerenlandgidsen. Het arrangement is vorig jaar opgezet en ongeveer zes keer geboekt. De mensen waren erg enthousiast. Je gaat met een "polderwachter" het gebied in en je bezoekt boerderijen of boomkwekerijen. Bij één van de boerderijen is het mogelijk om kaas te maken. Je kunt het gebied in met de fiets, step of per boot. Als de gasten geen gids willen, krijgen ze een route met wetenswaardigheden, die ze zelf kunnen lezen.

Jeu de Boer maakt gebruik van een gids uit Den Haag, die wat meer nadruk legt op de cultuurhistorie, en van een gids van IVN, die meer nadruk op de natuur legt.

Jeu de Boer wil graag samenwerken, zodat we elkaar kunnen versterken. Jeu de Boer zou bijvoorbeeld als startpunt kunnen fungeren of als coördinatiepunt. Ze hebben diverse maaltijdmogelijkheden en maken hiervoor gebruik van een cateraar.

De meeste klanten komen van bedrijven of voor familie-uitjes. Soms zijn het bijvoorbeeld vrijgezellenfeestjes.

-bij een boer in Warmenhuizen; Het gaat hier om een heel arrangement met bijvoorbeeld een rondleiding op de boerderij met de boer, koe kleien en ze kunnen met de boerin kriskras door het boerenland. De wandeling gaat alleen door de weilanden van het bedrijf, niet door de rest van de polder. Het arrangement duurt een dagdeel. Het arrangement wordt een paar keer per jaar geboekt. Behalve op de website en in de gids van de VVV wordt er geen extra reclame gemaakt voor de activiteit.

De mensen die er aan meedoen zijn erg enthousiast. Het gaat hierbij vooral om vrouwenuitjes en familie-uitjes. Er zijn nog geen bedrijven geweest. De mensen komen vaak van verder weg. De omgeving van Warmenhuizen heeft veel platteland en die mensen komen niet voor dit arrangement. Een dergelijk project in de omgeving van steden wordt als kansrijker gezien dan in de omgeving van Warmenhuizen.

-Boerderij de Eenzaamheid van Roos en Jan van Schie te Warmond wordt regelmatig aangedaan voor excursies (ongeveer 20 keer per jaar). De boerderij ligt op een eiland in de Kagerplassen en is alleen per boot bereikbaar. De gasten worden rondgeleid in de stallen, op het terrein en in de kaasmakerij. Er zijn twee mogelijkheden voor de gasten om te komen: Van Schie vaart de gasten zelf over, of de gasten komen met een andere boot. Voor Boerenlandgidsen willen ze alleen meedoen als ze niet zelf hoeven te varen. Een kop koffie schenken willen ze ook nog wel, mits de groep niet te groot is, maar lunches verzorgen ze niet. Ze maken geen reclame en hebben ook geen afspraken met bijvoorbeeld rederijen. Die bellen zelf op om te vragen of ze langs kunnen komen.

-Familie Van der Geest in Warmond heeft een boerderij met boerengolf, kano's, een boerenschuit en ze verhuren een stal aan groepen. Ze willen graag meedoen met Boerenlandgidsen. Ze kunnen geen rondleiding aanbieden, want het bedrijf heeft alleen nog jongvee. Een rondje boerengolf kost ongeveer twee uur en zou toegevoegd kunnen worden aan het programma. Voor kano's hebben ze een tocht, waarbij voor maximaal 22 personen plek in een kano is (één-, twee- en vierpersoons kano's). De boerenschuit wordt alleen met schipper verhuurd, waar maximaal 20 personen op kunnen.

Ze werken met verschillende rederijen en een fietsverhuurbedrijf samen. Ook werken ze met een cateraar, die eten in de stal kan verzorgen. Er zijn geen vaste afspraken met de aanbieders. Ze bellen elkaar als het nodig is.

Reclame maken gebeurt via hun eigen website, de website van de landelijke boerengolfvereniging en folders bij bijvoorbeeld de VVV in Warmond. Huishoudelijke regels hebben vooral betrekking op het netjes houden, rustig rijden en niet op het land van de burens golfen.

Kosten-batenanalyse, met daarbij de berekening van een realistisch tarief (voor de bezoeker).

De kosten-baten analyse is een analyse van de kosten geworden. Dit is weergegeven in het hoofdstuk "Analyse van de kosten".

Claimen van de site www.boerenlandgids.nl.

De website is inmiddels geclaimd.

De informatie uit de bijeenkomsten, gesprekken en het marktonderzoek worden beoordeeld door de stuurgroep en deze besluit of en hoe de ontwikkeling van de 'boerenlandgidsen' wordt voortgezet.

De informatie is verwerkt in deze rapportage. De stuurgroep gaat aan de hand van deze rapportage beslissen over het al dan niet opzetten van Boerenlandgidsen.

Coördinatie

Boerenlandgidsen heeft uiteindelijk een coördinator nodig. Deze persoon moet nagenoeg altijd telefonisch bereikbaar zijn voor potentiële klanten en frequent de e-mail checken. Daarnaast regelt deze persoon de afspraken met de klanten ((aan)betalingen, wensen ed.). Verder regelt de coördinator de gidsen, boeren, catering en vervoer voor de klanten. Deze persoon is het eerste aanspreekpunt voor zowel de klanten als ook de gidsen en de boeren.

De coördinator (of een ander persoon) zorgt voor de promotie van het product: het up-to-date houden van de website, verspreiden van folders, promoten van het product tijdens evenementen zoals de Polderdag en media-aandacht proberen te krijgen.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor de coördinatie:

- de coördinatie komt te liggen bij de Groene Klaver of één van de ANV's
- er komt een externe coördinator. Een coördinator vanuit Veelzijdig Boerenland is mogelijk. Daarnaast heeft Marcel van Beek van Jeu de Boer geopperd om de coördinatie bij Jeu de Boer te leggen. Jack Geerlings van Rederij De Drie Geuzen zou ook geïnteresseerd zijn om eventuele coördinatie op zich te nemen.

Hierbij moet gerealiseerd worden, dat een externe coördinator met een eigen bedrijf geen onafhankelijke positie kan hebben. De coördinator moet nagenoeg altijd bereikbaar zijn. Dit is niet het geval een coördinator vanuit Veelzijdig Boerenland.

De coördinator is het aanspreekpunt en probeert de groep zo goed mogelijk te matchen met een gids. Wanneer de coördinator merkt dat de groep vooral in natuur geïnteresseerd is, zal hij/zij de groep koppelen aan een gids die natuur als specialiteit heeft.

Wanneer de gasten twee of meer boerderijen bezoeken, doet de coördinator er goed aan om twee verschillende bedrijven uit te zoeken voor de betreffende groep. Twee keer een kaasmakerij zien en horen hoe kaas wordt gemaakt is wellicht minder interessant.

De coördinator moet betaald worden uit het project. Geschat wordt, dat een coördinator gemiddeld vier uur per boeking nodig heeft. Hierbij zijn alle contacten met de klanten, de gidsen, boeren en andere betrokken partijen meegerekend. Daarnaast zitten in deze uren ook de uren die niet betaald kunnen worden, zoals contacten met potentiële gasten, die uiteindelijk niet boeken (en dus niet betalen) en de tijd die gestoken wordt in de promotie. De kosten hiervoor moeten betaald worden uit de boekingen.

Start- en eindpunt

De gasten komen op eigen gelegenheid naar het startpunt. Veel gasten zullen met de auto komen, maar het is ook mogelijk dat de mensen met het openbaar vervoer komen. De coördinator kan dit van tevoren inventariseren, zodat hij/zij rekening kan houden met het kiezen van start- en eindpunt. Wanneer een groep bijvoorbeeld met het openbaar vervoer komt en dan per fiets verder gaat, is het denkbaar dat een station in Leiden als start- en eindpunt wordt gebruikt.

Wanneer de gasten met de auto komen, moet er voldoende parkeergelegenheid zijn en moet de locatie goed bereikbaar zijn vanaf een provinciale weg. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de carpoolparkeerplaats bij Zoeterwoude, bij Landwinkels of bij Jeu de Boer. Het is niet aan te raden om een start- en eindpunt te kiezen, waarbij mensen diep de polder in moeten over smalle polderweggetjes.

Onderweg

Het is de bedoeling, dat de gasten een leuke en leerzame dag hebben. De gidsen en de boeren spelen daarin een bepalende rol. Tijdens het selecteren van deelnemende gidsen (en boeren) is het dan ook belangrijk, dat er vooral gekeken wordt naar de affiniteit met het vak van gids: kan de gids een pakkend en interessant verhaal vertellen waarbij hij de aandacht kan vasthouden van een groep? Kennis en ervaring zijn van ondergeschikt belang. Kennis is aan te leren, ervaring krijg je vanzelf. Maar een "natuurlijk leider", die ook nog eens goed kan vertellen, is niet iedereen.

Ook niet alle boeren zullen even geschikt zijn voor het ontvangen van gasten, maar dit "probleem" is door de gids op te vangen. De gids kan (voor een deel) het woord voeren namens de boer. Geschat wordt, dat de groep ongeveer een uur op een boerderij zal zijn.

Gidsen

Naast een "natuurlijk leider" en goed verteller is het belangrijk, dat de gids voldoende tijd heeft. Immers, er wordt een beperkte groep opgeleid tot gids. Het is dan wel belangrijk dat deze gidsen vaak tijd hebben. Daarnaast is het een pré als de gids veel gebiedskennis heeft en breed geïnteresseerd is: natuur, cultuur, landbouw, polders en dergelijke. Hiermee kan hij inspelen op de interesses van de groep.

Het is belangrijk, dat voor de totale groep gidsen een brede kennis van verschillende onderwerpen aanwezig is. Niet iedereen hoeft overal alles van af te weten. De gids wordt gekoppeld aan de interesses van een groep. De gidsen kunnen daarnaast kennis onderling uitwisselen.

Om een kleinere groep van geschikte gidsen te selecteren, is het belangrijk dat er goed nagedacht wordt over de aanpak voor de selectieprocedure. Een goed profiel van de gewenste gids is hierbij essentieel.

Boeren

De boeren moeten de gasten ook echt iets te bieden hebben. De gasten komen om te kijken hoe een boerenbedrijf in elkaar steekt. Ze zullen zoveel mogelijk van het bedrijf willen zien, maar in ieder geval de dieren waar het bedrijf om draait. Wanneer een boer alleen de stallen wil laten zien en verder niets te bieden heeft, is deze boer wellicht minder interessant om een groep naar toe te laten gaan.

Van de deelnemende boeren is het belangrijk om te weten of ze koffie en thee met cake kunnen en willen serveren en of ze een lunch met streekproducten kunnen en willen verzorgen. Ook is het hierbij belangrijk te weten of de boeren een plek op de boerderij hebben waar de gasten dit kunnen drinken en eten. Wanneer de gasten de lunch in de polder willen eten, is het goed te weten of de boer lunchpakketjes kan en wil maken. De boeren gaven eigenlijk allemaal aan, dat ze graag erbij willen zijn als de gasten komen. Er is een grote kans, dat de gasten de boer ook graag zouden zien en spreken. Er wordt dan ook vanuit gegaan, dat de boer aanwezig is als de gasten komen. De vergoeding voor de boer is er ook op gebaseerd, dat de boer erbij is wanneer de groep komt.

Molen

Molens vormen een belangrijk onderdeel in het landschap van het werkgebied van de verschillende ANV's. Een bezoek aan een molen met de Boerenlandgids zou dan ook een toevoeging kunnen zijn aan het arrangement.

De Rijnlandse Molenstichting heeft diverse molens in eigendom. De molens worden beheerd door een vrijwillige molenaar. Veel molenaars werken nog en hebben om die reden niet regelmatig tijd om groepen rond te leiden. Dhr. Andries Veloo, molenaar van de Lagenwaardsemolen in Koudekerk aan de Rijn van de Rijnlandse Molenstichting leidt regelmatig mensen rond in de molen. Hij woont bij de molen en is gepensioneerd. De Lagenwaardsemolen is een molen in werking, die de achterliggende polder droogmaakt. De molen draait in principe iedere dag dat er wind is.

Dhr. Veloo is enthousiast verteller over de molen en de werking ervan. Je kunt in en rond de molen kijken en de werking van de molen zien. De duur van een rondleiding is afhankelijk van de groep, maar duurt drie tot vijf kwartier. De maximale groepsgrootte is tien tot vijftien personen en de kosten zijn 55 euro per groep. Dit geld gaat naar de Rijnlandse Molenstichting.

Het is mogelijk om grotere groepen te splitsen, zodat de rondleiding meerdere keren op een dag plaatsvinden. Wanneer hij geen tijd heeft, of teveel groepen krijgt (meer dan twee in de week) wil hij kijken of er een andere molenaar in de buurt zijn molen open wil stellen voor de groep. Er zijn verder geen voorwaarden aan de rondleiding. Het is goed dat er een gids bij is, want het is soms lastig om de hele groep in de gaten te houden. Dit is zeker het geval wanneer er kinderen bij zijn en de ouders de kinderen maar laten gaan. Dit kan gevaarlijke situaties opleveren.

*Afb. 2: Lagenwaardsemolen
Bron: Rijnlandse Molenstichting*

Mogelijkheden voor catering

Voor catering zijn er verschillende (combinaties van) mogelijkheden denkbaar. Allereerst is er de mogelijkheid, dat de gasten koffie of thee met cake krijgen. Ook kunnen ze een boerenlunch met streekproducten krijgen of een warme maaltijd. Hiervoor is contact geweest met de Voedsel en Waren Autoriteit om erachter te komen aan welke regels er moet worden voldaan.

Koffie of thee met cake kan geserveerd worden bij het startpunt of op één van de boerderijen. Hiervoor is het noodzakelijk, dat er een schoon koffiezetapparaat en een schone waterkoker aanwezig zijn, die op een schone locatie staan. Ook de bekers en bordjes dienen schoon te zijn. Dergelijke zaken spreken voor zich.

Voor de boerenlunch met streekproducten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de producten van de deelnemende boeren. De deelnemende boeren regelen de lunch bij toerbeurt en krijgen hiervoor betaald. De lunch kan geserveerd worden op een boerderij of in de polder. Logistiek gezien is servering op een boerderij eenvoudiger, omdat bij servering in de polder een auto of iets dergelijks de lunch moet bezorgen of er lunchpakketjes gemaakt moeten worden. De producenten van streekproducten moeten zich houden aan de regels m.b.t. hygiëne, waar ze zich toch al aan moeten houden. Broodjes, gekocht bij de bakker, moeten bewaard worden in een schone keuken met warm en koud water en mogelijkheid tot koeling. Hetzelfde geldt voor het beleg. De deelnemende boeren leveren voornamelijk zuivelproducten. Dit betekent, dat alle overige producten aangekocht moeten worden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van streekproducten.

Het mag niet zo zijn, dat de ene boer een zeer beperkte lunch serveert en dat de andere boer een zeer uitgebreide lunch serveert. Het is aan te bevelen, dat er in een eventuele vervolgfase afspraken worden gemaakt over de lunch en wat de boeren aanbieden.

Voor het bereiden van een warme maaltijd voor een (grote) groep mensen zijn de mogelijkheden niet aanwezig op de (meeste) boerderijen. Daarnaast heb je in dergelijke gevallen te maken met veel regels, die het bereiden van een warme maaltijd te gecompliceerd maken voor dit project. Voor een warme maaltijd zou gebruik gemaakt kunnen worden van een cateraar. Wanneer er gasten zijn, die hiervan gebruik willen maken, is maatwerk noodzakelijk. Een prijsopgave is niet mogelijk, omdat er veel verschillende mogelijkheden zijn bij een warme maaltijd.

Besloten is om in de standaardarrangementen alleen koffie en thee met cake en lunch aan te bieden. Voor avondmaaltijden wordt een mogelijkheid geboden, dat dit geregeld kan worden tegen meerprijs.

Mogelijkheden voor vervoer

Er zijn verschillende vormen van vervoer mogelijk. De meest eenvoudige en goedkope vorm is wandelen (al dan niet nordic walking, mensen die dat willen zullen zelf hun stokken bij zich hebben). Daarnaast zijn verschillende vormen van vervoer onderzocht.

Het gebruik van een auto is niet praktisch voor grotere groepen. In een auto passen meestal vijf mensen, waarvan één persoon de gids is. Bij groepen groter dan vier personen is het dan ook onmogelijk om de gids onderweg iets voor de hele groep te laten uitleggen. Daarnaast moet worden afgevraagd of de auto een vervoermiddel is, dat past bij Boerenlandgidsen, waarbij je mensen kennis wilt laten maken met het platte land. Past daar een auto bij? Beleef je dan het platte land echt?

Voor vervoer met een touringcarbus geldt hetzelfde als met een auto (en mogelijk nog in sterkere mate): Past een bus bij Boerenlandgidsen? Beleef je dan het platte land echt? Daarnaast is vervoer met een bus onpraktisch, omdat veel polderwegen minder geschikt zijn en er een grote parkeerplaats nodig is bij de boerderijen. Verschillende boeren hadden aangegeven, dat een bus op bezwaar stuit. Vervoer per bus is dan ook niet nader onderzocht.

Gemotoriseerd vervoer is echter een optie die opgehouden zou moeten worden voor bijvoorbeeld mensen die slecht ter been zijn. Een mogelijkheid is vervoer met een minibus. Verschillende bedrijven verhuren een minibus. Om de kosten in de hand te houden, zou de gids de bus moeten besturen. Dit betekent ook, dat de gids de bus op zal moeten halen en weg zou moeten brengen. Hierover moeten goede afspraken gemaakt worden. Dit betekent ook, dat de gids extra betaald moet krijgen, omdat hij/ zij ook tijd kwijt is aan het ophalen en wegbrengen van de minibus.

De minibussen bieden over het algemeen plaats aan negen personen, oftewel acht gasten en een gids. De kosten voor de huur van de bus liggen rond 125 euro exclusief brandstof. Het aantal kilometers zal beperkt zijn, waardoor de brandstof een beperkte kostenpost zal zijn. Voor ongeveer 140 euro moet het mogelijk zijn om de bus te rijden. Dit is exclusief eventuele extra uurkosten voor de gids voor het halen en terugbrengen van de bus.

Wanneer een groep groter is dan acht personen, zou je moeten werken met meerdere busjes (en dus meerdere chauffeurs). Evenals bij een auto is het in dat geval niet mogelijk, dat de gids voor de hele groep iets vertelt. Oplossing zou zijn om in elk busje een gids, tevens chauffeur te hebben. Dit verhoogt de tarieven voor de gasten echter aanzienlijk.

Er zijn in de nabije omgeving diverse bedrijven die minibussen verhuren, zoals Kilometervrij.nl (Alphen a/d Rijn), Autorent Köhler (Den Haag), Hertz (o.a. Alphen a/d Rijn, Den Haag), Europcar (o.a. Den Haag) en Multirent (Alphen a/d Rijn). Met deze bedrijven zijn omwille van de tijd geen gesprekken gevoerd, maar dit zijn commerciële bedrijven, waarbij het mogelijk moet zijn een minibus te huren voor dergelijke doeleinden.

Bij deze vorm van vervoer is het belangrijk, de aansprakelijkheid goed uit te zoeken. Wat gebeurt er als de gids een ongeluk veroorzaakt? Wie is dan aansprakelijk en dekt de verzekering dit?

Een meer traditionele vorm van vervoer is de huifkar. In de wijde omgeving worden echter geen huifkarren verhuurd, waardoor deze vorm van vervoer afvalt. Een rijtuig heeft hetzelfde nadeel als een auto: er passen maar een beperkt aantal personen in. Verder past een rijtuig minder bij Boerenlandgidsen (een rijtuig heeft meer een landheren status en niet die van een boer) en is dit zeer prijzig. Vervoer per paard, waarbij de gasten zelf paardrijden is veel te gevaarlijk en onpraktisch (waar laat je de paarden als je bij een boerderij bent?). Ook zijn over het algemeen de wegen ongeschikt.

Een voor de hand liggende mogelijkheid is de fiets. Hiervoor is een gesprek geweest met Robert Laan van Du Nord rijwielen te Scheveningen. Du Nord verhuurt 400 fietsen. Het is

mogelijk om fietsen op locatie te laten brengen en halen. Fietsuur kost 7 euro per dag voor een fiets met terugtraprem en 9 euro per dag voor een fiets met handremmen en versnellingen. Het transport van de fietsen kost 2 euro per fiets. Dit betekent, dat een fiets met terugtraprem, inclusief transport, 9 euro per dag kost. Wanneer er veel zaken worden gedaan gedurende het seizoen, dan krijgt de klant aan het eind van het seizoen 10% korting op de huur. De afrekening gebeurt ook aan het eind van het seizoen. De fietsen zijn nieuw en worden geleverd met anti-lekbanden.

Het is ook mogelijk om fietsen te leasen. Dit kost 29,50 euro per fiets per maand en is voor een periode van minimaal zes maanden. Nadeel hieraan is, dat de fietsen ergens gestald moeten worden en dat het transport van en naar de start- en eindlocatie zelf geregeld moet worden. De fietsen worden maandelijks onderhouden bij een leasecontract. In vergelijking met het huren van een fiets, betekent dit, dat de leasefiets vier keer per maand gebruikt moet worden om voordeliger uit te zijn.

Afb. 3: de fiets is een mogelijk vervoermiddel voor een dagje Boerenlandgids

Naast fietsen verhuurt Du Nord ook Solexen. Het bedrijf heeft zelf geen Solexen, maar verhuurt dit namens een ander bedrijf in Moordrecht. Om die reden moet Du Nord dan ook tijdig weten, dat er Solexen verhuurt moeten worden. Een Solex werkt ingewikkelder dan een fiets, omdat mensen instructie moeten hebben hoe het werkt. Daarnaast werkt het op techniek, dus kunnen er mankementen ontstaan onderweg. Een instructeur/monteur die meegaat is dan ook eigenlijk noodzakelijk of in ieder geval handig. Solexverhuur gaat vanaf tien personen. Huur van een Solex is vrij prijzig.

De polder ziet er vanaf het water heel anders uit dan vanaf het land. Verschillende boerderijen zijn te bereiken vanaf het water. Dit maakt de boot een mogelijkheid voor vervoer. Hiervoor zijn gesprekken geweest met drie bedrijven: Rederij Van Hulst, Rederij De Drie Geuzen en Olympia Charters.

Het gesprek met Rederij Van Hulst te Warmond vond plaats met mevr. Van Hulst. Rederij Van Hulst verhuurt twee sloepen voor maximaal twaalf personen. Voor deze sloepen is geen vaarbewijs nodig. De sloepen zijn laag en hebben weinig diepgang. De kosten voor de sloep zijn 175 euro voor vier uur en 250 euro voor 8 uur.

Daarnaast hebben ze twee grote boten voor 50 tot 60 personen en twee grote boten voor 80 tot 100 personen. Voor alle personen is een plek binnen beschikbaar. De boten beschikken over een binnendek en een buitendek, bar en inrichting met onder andere tafels, stoelen en toilet. Een schipper vormt onderdeel van de boot. Het water

heeft een diepte van in ieder geval 1.70m nodig. Daarnaast moet de steiger goed stevig zijn en niet glad. Verder is er een goede paal nodig om de boot aan vast te leggen. De boten kunnen vertrekken vanaf Warmond, maar ook vanaf diverse andere, gewenste locaties, mits het aan bovengenoemde voorwaarden voldoet. Ook is het mogelijk om een andere startlocatie te kiezen dan de eindlocatie. Er worden dan wel kosten berekend voor lege vaaruren. Reserveren en aanbetalen is noodzakelijk. De huurprijzen zijn 250 euro voor het eerste uur, de volgende uren zijn 125 euro per uur. Lege vaaruren, waarvan je alleen de heenreis betaalt, zijn 125 euro per uur. Er worden minimaal twee uren in rekening gebracht. Consumpties kunnen aan boord gekocht worden. Eventueel is het mogelijk om catering aan boord te hebben. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een cateraar.

Het gesprek met Rederij De Drie Geuzen (Rondvaart Leiden) te Leiden vond plaats met met Jack Geerlings. Het gaat hier om een stichting, die oude boten opknaapt en meteen meedoet aan een reïntegratie project. Op dit moment heeft de stichting twee boten van 40, maximaal 50 personen. Het gaat om open boten met een toilet. De boten hebben zo'n 80 cm water nodig en er is een trapje waarmee je eruit kunt klimmen. Een steiger of verharde kade is in principe dan ook niet nodig, maar de bovenkant van de boot moet dan niet veel lager liggen dan de kade. Het is mogelijk om te vertrekken vanaf/ eindigen in Leiden, maar vertrek/ eind vanaf een andere locatie is ook mogelijk. Leeg varen gaat tegen gereduceerd tarief, kosten gaan dan via een offerte. In principe is alles mogelijk. Bij een nieuwe locatie wordt van tevoren gekeken of het mogelijk is dat de boot daar kan komen. Het is mogelijk om catering op de boten te regelen. De boten voldoen aan alle richtlijnen van botenverhuur en de schipper heeft een vaarbewijs. De kosten zijn afhankelijk van het aantal personen en de duur (zie tabel onder). Reserveren is noodzakelijk, maar als de boten vol zijn, hebben ze afspraken met andere bedrijven, die boten kunnen leveren. Ze varen ongeveer van maart t/m oktober en het kan in principe 24 uur per dag.

personen \ tijdsduur	1 uur	1.5 uur	2 uur	+ 30 minuten
t/m 20 personen	€ 90,-	€ 130,-	€ 170,-	€ 40,-
21 - 30 personen	€ 120,-	€ 170,-	€ 220,-	€ 50,-
31 - 40 personen	€ 140,-	€ 200,-	€ 260,-	€ 60,-

Het gesprek met Olympia Charters te Warmond vond plaats met Patrick Kerkvliet. Olympia verhuurt kleinere boten, waarvoor geen vaarbewijs nodig is. Met instructie zouden de gidsen de boot moeten kunnen varen. Er zijn boten tot zes personen, tot acht personen, tot 12 personen en tot 18 personen. Het is mogelijk om een schipper in te huren voor 25 euro per uur. De prijzen zijn afhankelijk van de boot, de duur en de tijd van de dag.

Het is mogelijk om te vertrekken en te eindigen vanaf een andere locatie. Hiervoor worden mogelijk extra kosten in rekening gebracht (wanneer de gids de boot haalt en brengt, binnen de ingehuurde tijd, dan zijn er geen extra kosten). Doordat het om kleine boten gaat, hoeft het water niet diep te zijn. Een steiger en een paal om aan te leggen zijn noodzakelijk bij de boerderijen.

Het bedrijf heeft meerdere boten van elk type, maar desondanks is tijdig reserveren gewenst. Olympia Charters krijgt regelmatig expats vanuit Wassenaar. Dit project zou zeer goed passen binnen de wensen van de expats. Vaak gaat het om kleine groepjes mensen, die bereid zijn om flink te betalen voor arrangementen. De hogere prijs bij kleine groepjes hoeft dan ook geen probleem te vormen. Patrick weet zeker, dat er vraag is naar een dergelijk product en wil dan ook graag meewerken. Het is mogelijk om catering bij de blokhut van Olympia Charters te hebben.

Familie Van der Geest in Warmond verhuurt kano's. Vervoer per kano is minder geschikt, omdat de groep niet bij elkaar blijft. Sommige mensen kanoën veel sneller dan anderen. Dit maakt het voor de gids lastig. Kanoën is een activiteit waarbij kanoën meer een doel is dan een middel. Bij Boerenlandgidsen is het vervoer juist een middel om het doel,

namelijk het gebied en de boerderijen leren kennen, te bereiken. Daarnaast gebeurt het regelmatig, dat er mensen in het water worden gegooid of dat iedereen bewust nat wordt gespetterd. Het is de vraag of dit past bij Boerenlandgidsen.

Er is besloten om in de standaardarrangementen alleen gebruik te maken van wandelen en fietsen. De mensen hebben bij fietsen als groep de keuze om met eigen fiets te komen of om fietsen te huren. Fietsen huren gebeurt alleen voor de hele groep.

Analyse van de kosten

Voor drie mogelijke standaardarrangementen is een analyse gemaakt van de kosten. Daarnaast worden de kosten inzichtelijk gemaakt voor mogelijke andere vormen van vervoer. Deze vormen worden niet in een standaardarrangement aangeboden, maar zijn wel mogelijk indien de gasten hier specifiek om vragen.

Voor uitgebreide maaltijden (avondmaaltijd) zijn geen prijzen geschat, omdat dit zeer afhankelijk is van de wens van de gasten. Deze vorm van catering wordt ook niet als standaard aangeboden.

De kosten voor de coördinator (schatting: 4 uur per boeking à 25 euro/ uur, zie ook hoofdstuk Coördinatie) zijn NIET mee genomen in de tarieven. Wanneer dit wel het geval zou zijn, komt er 90 euro per groep bij (er is 10 euro gerekend voor boekingskosten). De reden dat dit niet is meegenomen, is dat er een goede manier gevonden moet worden om deze kosten te verrekenen. Mogelijk kan dit binnen de tarieven voor de boeren en de gidsen, mogelijk moet er toch een extra kostenpost worden bijgenomen.

In onderstaande tabel staan de tarieven weergegeven. Deze tarieven zijn vastgesteld met Wijk en Wouden en onder andere gebaseerd op de uitkomsten van de vragenlijst voor potentiële boeren en gidsen. Het tarief voor fietsverhuur is gebaseerd op het daadwerkelijke tarief.

Kostenpost	Kosten (euro)	Per uur (euro)	Kosten pp of groep
Gids		25	groep
Boerderij	50	nvt	groep
Molen	55		groep (max. 15 pers.)
Koffie/ thee met cake	3		pp
Lunch	12		pp
Vervoer			
Wandelen	0		
Fiets	9		pp
Boekingskosten	10		groep

Om een prijsindicatie te kunnen geven, zijn drie arrangementen bedacht. Voor deze arrangementen zijn vervolgens per persoon de kosten berekend voor verschillende groepsgroottes. Hieronder staan de arrangementen beschreven. Vanwege het kostenaspect is besloten alleen de vervoervormen wandelen en fietsen aan te bieden bij de standaardarrangementen.

NB. Bij een bezoek aan de molen is de groepsgrootte maximaal 15 personen. Voor het overige is de groepsgrootte maximaal 20 personen (bij een groepsgrootte 50 zijn in dat geval drie gidsen nodig). Mogelijk moet dit ook naar 15 personen worden bijgesteld, omdat 20 personen voor één gids erg veel is.

Arrangement 1

Duur: 4 uur

Vervoer: wandelen

Catering: koffie of thee met cake

Aantal boerderijen: 2

Onderstaande tabel geeft voor verschillende groepsgroottes de kosten per persoon weer voor arrangement 1.

Groepsgrootte	Kosten per persoon (euro)
4	55,50
10	24,00
20	13,50
50	15,20

Arrangement 2

Duur: 4 uur
 Vervoer: fiets (huur)
 Catering: koffie of thee met cake en lunch
 Aantal boerderijen: 2

Onderstaande tabel geeft voor verschillende groepsgroottes de kosten per persoon weer voor arrangement 2.

Groepsgrootte	Kosten per persoon (euro)
4	76,50
10	45,00
20	34,50
50	36,20

Arrangement 3

Duur: 8 uur
 Vervoer: fiets (huur)
 Catering: koffie of thee met cake en lunch
 Aantal boerderijen: 2
 Overig: 1 bezoek aan molen

Onderstaande tabel geeft voor verschillende groepsgroottes de kosten per persoon weer voor arrangement 3. Vanwege het bezoek aan de molen is de groepsgrootte maximaal 15 personen. Bij een groep van 20 personen zijn twee gidsen nodig, bij een groep van 50 personen zijn vier gidsen nodig.

Groepsgrootte	Kosten per persoon (euro)
4	115,25
10	60,50
20	60,50
50	52,60

Naast de standaardarrangementen zijn verschillende activiteiten en vormen van vervoer mogelijk. In onderstaande tabel staat dit weergegeven. De tarieven voor vervoer per boot zijn verder uitgesplitst naar de verschillende rederijen en groepsgroottes. Dit is weergegeven in de tabellen daaronder. Hierbij is uitgegaan van vier uur varen (vervoer per boot gedurende een dagdeel) en één uur leegvaren, waarbij de boot leeg naar het startpunt gaat of van het eindpunt weer leeg terug.

Kostenpost	Kosten (euro)	Kosten pp of groep
Kano	10-15	pp
Minibus	165*	groep (max. 8 pers.)
Boerengolf	8-10	pp
Kaasmaken	30	pp

*dit is de huur van het busje met brandstof en een extra uur voor de gids voor het halen en brengen van de minibus van en naar de verhuurder. In een minibusje kunnen maximaal acht personen. Dit betekent dat er bij een groepsgrootte van tien personen twee busjes nodig zijn. Eigenlijk betekent dit ook, dat er in dat geval twee gidsen nodig zijn (als je gebruik maakt van één gids, kun je net zo goed met eigen auto's gaan). Er wordt geen berekening gemaakt in de vorm van een arrangement, maar dit zal het geheel aanmerkelijk duurder maken in vergelijking met de tarieven voor de standaardarrangementen.

Rederij van Hulst te Warmond

Groepsgrootte	Kosten (euro) incl. schipper	Kosten (euro) excl. schipper	Soort boot
4	Nvt	53,75	1 sloep
10	Nvt	21,50	1 sloep

20	Nvt	10,25	2 sloepen
50	12,5	Nvt	grote boot
		<i>Verhuur per 4 uur. Kosten voor lege vaarkosten geschat op 40 euro</i>	

Rondvaart Leiden – Rederij De Drie Geuzen te Leiden

Groepsgrootte	Kosten (euro) incl. schipper	Kosten (euro) incl. schipper
	Één boot	Twee boten
4	92,50	Nvt
10	37,00	Nvt
20	18,50	Nvt
50	7,40	14,80
	<i>lege vaarkosten geschat op 40 euro</i>	<i>lege vaarkosten geschat op 40 euro</i>

Olympia Charters te Warmond

Groepsgrootte	Kosten (euro) incl. schipper	Kosten (euro) excl. schipper	Boortype	Uitgaande van goedkoopste tarief
4	63,75	32,50	Wecosloep 635 (8 pers)	Tussen 9 en 14 uur
10	35,00	22,50	Seafury 730 (12 pers)	Tussen 11 en 17 uur
20	35,00	22,50	2 keer Seafury 730	
50	Nvt	Nvt	Nvt	

Kansen en knelpunten

Boerenlandgidsen kan een nieuw streekproduct worden, waarbij verschillende partijen uit de streek er baat bij hebben: de boeren, gidsen, overige ondernemers en gasten, al dan niet uit de streek. De streek kan op een andere manier op de kaart gezet worden. Dit vormt een belangrijke kans van Boerenlandgidsen. Daarnaast is het meteen een kans voor de boeren om hun bedrijf en streekproducten te promoten en voor de gasten om hiermee in aanraking te komen.

Naast kansen zijn er ook enkele mogelijk knelpunten, die hieronder worden genoemd. De coördinatie vormt mogelijk een probleem. Er iemand nodig die nagenoeg altijd bereikbaar is. Daarnaast moet de tijd van deze persoon betaald worden. Hoe gaat dit gebeuren? Door alle tarieven wat hoger te maken?

Uit het marktonderzoek en ook gesprekken bleek, dat een meerderheid van mensen voor een dagdeel inclusief lunch tot 25 euro uit wil geven. De bedragen zijn een stuk hoger. Dit kan een knelpunt vormen bij bijvoorbeeld familie-uitjes, waarbij gezinnen over het algemeen voor meerdere personen moeten betalen.

Juridische en andere regels kunnen het moeilijk maken om Boerenlandgidsen op te zetten. Je goed indekken en toch plezier houden in de uitvoering is iets dat zou kunnen botsen. Mogelijk valt het allemaal mee, dat is op dit moment nog niet te overzien.

Aanbevelingen

De stuurgroep beslist uiteindelijk of Boerenlandgidsen opgezet gaat worden of niet.

Vragen die zij hierbij kunnen beantwoorden zijn:

- Is er voldoende vraag?
- Is er voldoende aanbod?
- Hangt er een reëel prijskaartje aan het geheel? Zijn mensen bereid om een dergelijk bedrag uit te geven aan een uitje met een Boerenlandgids (ook wanneer je tijdens een familie-uitje met meerdere personen uit één gezin bent)?
- Hoe wordt de coördinatie geregeld en gefinancierd? Kunnen de ANV's dit zelf aan, of moet een externe dit oppakken? Wanneer een externe dit oppakt, hoe voorkom je dan dat deze persoon eigen belangen voorrang geeft?
- Als het wordt opgezet, welke vormen van vervoer bieden we dan aan als maatwerk? Dit gezien het prijskaartje, in sommige gevallen logistieke bijkomstigheden (halen en brengen vervoermiddel) en het vaak beperkt aantal personen per vervoermiddel.

Wanneer besloten wordt tot het opzetten van Boerenlandgidsen worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Juridische zaken en andere regels moeten goed uitgezocht en geregeld zijn.
- Maak een duidelijke selectieprocedure voor de gidsen. Zorg ervoor dat de beperkte groep gidsen geschikt is voor deze taak en dat ze over voldoende tijd beschikken.
- Deelnemende boeren moeten de gasten ook echt iets kunnen laten zien. Boeren kunnen alleen dan meedoen.
- Maak duidelijke afspraken met de gidsen en de boeren, zodat iedereen weet waar hij/zij aan toe is.
- Het is belangrijk om goed uit te zoeken hoe de betaling en aanstelling van gidsen geregeld moet worden. Kan de vergoeding als vrijwilliger gebeuren, of is het nodig dat ze in dienst zijn van de ANV/ als zelfstandige ingehuurd worden?
- Het project staat of valt bij het goed in de markt zetten van het project. Een goed promotieplan is dan ook essentieel, samen met het blijvend promoten van het project. Daarnaast moeten mensen de website makkelijk kunnen vinden.
- Wanneer je samenwerkt met andere partijen, verzeker jezelf er dan van, dat deze partijen volgens de richtlijnen van de betreffende sector werken. Maak duidelijke afspraken met deze partijen.

Afb. 4: Boerenlandgidsen: gaat het opgezet worden of niet?

Dankwoord

Het haalbaarheidsonderzoek had niet uitgevoerd kunnen worden zonder financiële steun van de Provincie Zuid-Holland en de gemeentes Zoeterwoude en Leiden. Ook zonder alle inbreng van alle personen, die in welke vorm dan ook hebben meegewerkt aan dit haalbaarheidsonderzoek, had dit onderzoek niet uitgevoerd kunnen worden. Bij deze willen wij iedereen bedanken voor de medewerking in welke vorm dan ook.

BIJLAGE 1 UITGEWERKTE VRAGENLIJST VAN DE BIJEENKOMST VAN 4 MAART

Tijdens de bijeenkomst van 4 maart hebben alle potentiële boeren en gidsen een vragenlijst ingevuld. De vragenlijst bevatte open en meerkeuzevragen. Deze bijlage geeft een weergave van de antwoorden uit deze vragenlijst (de keuzes van de meerkeuzevragen zijn hieronder weggelaten). De vragenlijst is ingevuld door 23 personen, waarvan 7 personen mee wilden doen als boer en gids, 11 personen als gids en 4 personen als boer.

Waarom wilt u meedoen aan het project?

Op deze vraag kwam een veelheid aan antwoorden. De meeste mensen willen meedoen, omdat ze het leuk vinden om met mensen om te gaan, kennis over te brengen en het gebied te promoten. Enkele mensen vonden extra inkomsten belangrijk, hierbij ging het vooral om de boeren.

Hoe lang van tevoren wilt u weten, dat er mensen op uw bedrijf komen, of dat er gasten met u als gids mee willen?

De meeste mensen willen dit ongeveer een week van tevoren horen.

Wat is voor u de minimale en de maximale groepsgrootte van de gasten?

De minimale groepsgrootte varieert veelal van 5 tot 10. De maximale groepsgrootte varieert veelal van 15 tot 20 personen.

Zijn er vormen van vervoer, die voor u op bezwaren stuiten (bijvoorbeeld varen, omdat de gids niet kan zwemmen, of een bus, omdat daar op de boerderij geen parkeerruimte voor is)? Zo ja, welke?

Over het algemeen zijn er geen vervoersvormen, die op bezwaar stuiten. Bussen kunnen niet altijd op de boerderij parkeren en niet alle gidsen willen met de auto.

Welke delen van uw bedrijf wilt u openstellen voor de gidsen en de gasten (bijvoorbeeld stallen, melkkamer, kaasmakerij)?

De boeren willen in de meeste gevallen hun hele bedrijf openstellen, behalve de privé-gedeelten.

Wilt u er zelf bij zijn als de gids en de gasten komen?

De meeste boeren willen er graag bij zijn als de gasten komen.

Zijn er bij u op het bedrijf streekproducten in de vorm van eten of drinken verkrijgbaar voor de gasten? Zo ja, om welke producten gaat het?

De boeren produceren bijna allemaal kaas. Daarnaast zijn ook yoghurt, boter, karnemelk, jam en biest genoemd.

Kunnen de gasten bij u op het bedrijf activiteiten uitvoeren? Zo ja, welke? Bijvoorbeeld helpen met melken, kaas maken, koeknuffelen.

Op twee bedrijven kunnen de gasten koeknuffelen. Op één bedrijf kunnen de gasten kaas maken en koeien melken en voeren en op één bedrijf kaas maken en (kook)workshops volgen. Op de overige bedrijven zijn geen activiteiten mogelijk.

Wat vindt u als boer een reële vergoeding, die u krijgt voor het bezoek van de gasten? Ga er hierbij van uit, dat de gasten een half uur tot een uur op uw bedrijf rondkijken en geen activiteiten uitvoeren (exclusief eten en/of drinken).

Dit varieert van 20 tot 70 euro, vaak afhankelijk van eventuele inbreng.

Bij welke onderwerpen, in relatie tot het werk als boerenlandgids, liggen uw interesses (bijvoorbeeld landbouw, cultuurhistorie, natuur, polders)? Oftewel, waar kunt u de gasten veel over vertellen?

De kennis van de gidsen is zeer breed en varieert van landbouw, kaas maken, cultuurhistorie en natuur tot polders, waterhuishouding en molens.

Heeft u ervaring als gids?

Het overgrote deel van de gidsen heeft in meer of minder mate ervaring als gids.

Op welke momenten heeft u tijd om te fungeren als gids?

Alle gidsen bij elkaar genomen, zijn er op ieder moment een aantal gidsen die tijd hebben.

Welke talen spreekt u, behalve Nederlands?

Alle gidsen spreken Engels, enkele gidsen spreken Duits, Frans en/of Italiaans.

Wat vindt u een reële vergoeding voor uw werkzaamheden als gids? Ga er hierbij van uit, dat u vier uur met de gasten onderweg bent en twee boerderijen bezoekt.

De vergoeding varieert van onkostenvergoeding tot 200 euro voor vier uur.